

[Hans Schmidt.]

som endte i det lille, skulle vi have været tilsluttet fællesmarkedet. Dengang som også nu var Danmark tungen på vægtskålen i markedsspørgsmålet og de Gaulle endnu ikke rede til at hindre denne udvikling.

Da vi i det høje ting tog stilling til EFTA-konventionen, plæderede jeg for, at de ydre seks skulle slutte sig sammen med de indre seks for derved samtidig at skabe et bæredygtigt grundlag for særordninger til gunst for Englands tilslutning i en form, der kunne forenes med dets Commonwealth-interesser og -forpligtelser, uden at fællesmarkedet derved forvandlede til noget utilsigtet.

Der er tegn på, at denne fremgangsmåde nu kan blive aktuel og påkrævet, og der er flere forhold — jeg har nævnt dem før — som henleder tanken på, at det må falde i Danmarks lod at indlede en sådan udvikling og derved medvirke til den store opgave, forbundskansler Erhard har påtaget sig. Det kan være afgørende for, om han opnår et resultat.

Det, der taler herfor, er først og fremmest den omstændighed, at Danmark har sine hovedmarkeder i begge markedsområder på en måde, som ikke kan adskilles eller erstattes. Således aftager f. eks. England smørret, men Tyskland koen; England grisen, men Tyskland soen. Dernæst taler for dette initiativ Danmarks centrale beliggenhed, ikke blot geografisk, men særlig med hensyn til de traditionelle forskelligartede og stærke forbindelser mod nord og vest og syd og i det lange løb måske betydningsfuldt også mod Østeuropa.

Endelig tror jeg at kunne sige, at regering og folketing derved ville imødekomme og blive imødekommet af et ønske fra grænselandet. Selvfølgelig vil et sådant initiativ fra Danmarks side kun være muligt, når der gives frit lejde hertil fra flere sider, først af alle måske fra England, men dernæst fra Sverige og endelig også fra Frankrig — alle de tre ud fra forskellige tilknytningsforhold eller forudsætninger, som ikke behøver nogen nærmere forklaring. Men den særegne omstændighed, at det netop er disse tre lande, som var garanter, og som stod fadder ved Nordslesvigs forening med det gamle land, lægger os på sinde — om det så skulle være — at grænselandet i

enighed mellem de nationale parter påkalder disse landes tilslutning til denne fremgangsmåde.

Jeg er klar over, at tanken ikke er aktuel i øjeblikket, ej heller gør vor økonomiske situation for tiden tankens realisation umiddelbart påkrævet, og den europæiske situation levner vel også lidt tid endnu. Men som det er tilfældet med alle nye og uvante tanker, kræver også denne sin tid til overvejelse. Ud fra denne betragtning kan det være betimeligt at fremsætte den nu, så den kan modnes til den dag, da den falder i tråd med ønskelighedens eller nødvendighedens lov.

Anders Andersen: Man har her i dag talt i billedsprog. Må jeg som indledning til det, jeg vil sige, også bruge billedsproget. Når man taler om skakspillet, så strider det nu for det første mod alle internationale regler at sætte to konger mat i samme parti, men et skakspil består af mange figurer, og det er sådan, at i almindelighed vil bønderne ikke være regnet for ret meget i starten af partiet, men det er ofte dem, der har afgørende indflydelse på et godt resultat i slutningen af partiet. Dette bør man måske lægge sig lidt på sinde, når vi nu i dag har en markedsdebat, hvor vi drøfter, hvilke vanskeligheder og hvilke problemstillinger danske landbrugere og landbrugseksporten i det hele taget kommer ud for i forbindelse med den videre udbygning af fællesmarkedets landbrugsordninger.

Det har jo gået gennem indlæggene fra de talere, der har været heroppe, at de i og for sig nok har kunnet se de vanskeligheder, som man ville møde for den danske landbrugseksport inden for fællesmarkedet. Man har nok haft en vis sympati, men man har i og for sig efter det, der hidtil er blevet sagt, ikke rigtig haft noget at have den i. Det er ligesom man har villet slå sig til tåls med, at vel kan der komme problemer, men disse problemer ligger ikke sådan lige foran os.

Men det er i hvert fald en stor misforståelse, hvis man mener, at der ikke allerede er problemer. Problemerne har været der, siden fællesmarkedet blev dannet, og de er, som der flere gange er blevet givet udtryk for det fra landbrugets side og også fra venstres side, blevet forstærket efterhånden som årene er gået.